

Motion till riksdagen 2025/26:846

av **Niels Paarup-Petersen (C)**

AI:s betydelse för framtidens arbetsmarknad och skola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att kartlägga behov och förutsättningar för framtidens utbildning och ett lärande arbetsliv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma underlag och avgränsningar för ett löpande datainsamlingsuppdrag, inom ramen för Arbetsmarknadsdepartementets och Klimat- och näringslivsdepartementets områden, till SCB relaterat till organiseringen av arbete i ekonomin, implementeringen av nya teknologier och företags kompetensförsörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett observatorium för nya affärsmodeller som arbetar med att löpande samla in data och bygga kunskap om organiseringen av arbete och framväxten av nya typer av affärsmodeller i ekonomin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rätt för företag att göra avskrivningar för investeringar i humankapital på motsvarande vis som det görs avskrivningar för investeringar i fysiskt kapital och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vad betyder AI i praktiken för framtidens arbetsmarknad och kompetensbehov? Det är en fråga Joakim Wernberg och hans medförfattare bland annat försökt svara på. Nedan motion är hämtad från deras rapport¹.

¹ https://entreprenorskapsforum.se/wp-content/uploads/2019/06/Rapport_Wernberg_web.pdf.

Efterfrågan på kompetensbehov förändras och utvecklas över tid. Det är ingen nyhet att vi aktivt behöver inkludera AI-perspektivet nu och framöver i samhällsbygget. Det finns många möjligheter med olika sorters AI, men det lyfts även en del farhågor, och därför behöver vi se till att vara förberedda med en gedigen informationsbank. Framtidens arbete med AI kommer mest troligen att sätta krav på ett kontinuerligt lärandebehov och en flexibilitet. Det handlar inte enbart om att lära sig den nya tekniken, utan det kan också komma att innebära nya krav på kognitiva förmågor. Detta kan komma att ställa nya typer av krav på tillgången till olika former av utbildnings- eller träningsmöjligheter under arbetslivet. Frågan är hur det kan förväntas påverka det befintliga utbildnings-systemet och arbetsmarknaden. Den genomsnittliga distributionen av utbildning under ett arbetsliv har under lång tid huvudsakligen varit koncentrerad till åren före arbetslivets början eller tidigt i karriären – genomsnittsåldern för att ta ut sin första högskoleexamen i Sverige är ungefär 28 år, högst i OECD.

Vi kan heller inte exkludera teknikutvecklingens påverkan på organiseringen av arbete i ekonomin. Det kan därför bli relevant att skilja på de kompetensbehov som förändras snabbt från de som förändras långsammare.

Vilka delar av framtidens kompetensbehov kan tillgodoses med nuvarande utbildnings-institutioner? Vilka kan det inte? Hur påverkar och påverkas den befintliga arbets-marknadsregleringen av AI-utvecklingen och omorganiseringen av arbete? I ljuset av detta är den kanske viktigaste implikationen för politiska beslutsfattare att det finns behov av ett helhetsperspektiv på utvecklingen inom dessa två områden och hur den påverkar relationen mellan dem.

En sådan utredning kan med fördel ta inspiration av det tyska arbetsmarknads- och socialdepartementet som parallellt med arbetet med Industrie 4.0 under ett flertal år har genomfört utredningen Work 4.0 för att kartlägga påverkan på och förutsättningarna för ett gott arbetsliv (Gute Arbeit). En utredning av detta slag skulle kunna samla och väga olika typer av reformförslag och policykombinationer mot varandra för att ge en väl-behövlig helhetsbild både av hur framtidens utbildningsväsen och arbetsliv borde se ut och av vad som krävs för att uppnå det.

Slutligen är en konkret förändring vi kan göra redan nu för att underlätta den här utvecklingen att tillåta avskrivningar för investeringar i humankapital som idag görs på fysiskt kapital. Både Almega och Unionen har presenterat detta som ett förslag med anledning av att arbetets utformning har förändrats markant över tid och större krav på vidareutbildning under arbetets gång ställs. Att tillåta avskrivningar på humankapital är en enkel åtgärd att ta till.

Niels Paarup-Petersen (C)